

Medborgarmöte

Marbäck 2026

Deltagande: Mikael Fornander, Michael Wirestam, Carina Nohrs, Ida Stenvall, Per-Erik Ekström, Sonja Michanek, kommunpolis Mikael Sjöbrink och 59 medborgare från Bredestad och Marbäck.

Kommundirektör Mikael Fornander hälsar välkomna.

Presentation av socknarna

Marbäck

Björn Karlsson, ordförande Marbäcks hembygdsförening, berättar kort om Marbäcks hembygdsförening som fyller 90 år om några veckor. Detta kommer firas med en jubileumsdag den 5 september där bland andra landshövdingen kommer på besök och gästar firandet. Föreningen bildades av lokala företrädare från kyrkan som hade ett starkt engagemang i socknen. Vid invigningen deltog hela 1500 personer och idag har föreningen ungefär 160 medlemmar. Förra året och i år har man delat ut föreningens skrift "Vår hembygd" vilket resulterat i många nya medlemmar. Föreningen har en del programverksamhet varav valborg är det största evenemanget under året. Man har nyligen arbetat med att torpinventeringen som man tidigare gjort ska uppdateras. Resultatet av inventeringen kommer presenteras på föreningens hemsida samt i en skrift. Föreningen sköter också sin gård och hyr ut denna. En hjärtstartare finns i hembygdsgården. Hemsidan är också en källa till information kring vad som är på gång.

Bredestad

Ulf Lundberg berättar att det för 35 år sen fanns planer på att starta fritids i Sockenstugan då det fanns många barn i socknen. Det gör att Bredestadborna inom en 15-årsperiod kommer att knacka på kommunens dörr och fråga efter äldreboende. Detta räknar man med kommer att finnas i tätorten. Men det kommer nya generationer så snart är det nog fullt med barn i socknen igen. Socknen som är den till ytan minsta i kommunen har en yta på 29,58 kvadratkilometer. Det mesta av Aneby tätort ligger i Bredestads socken. Gränsen går väster om Antuna mot Bälaryd och där Stalpabacken börjar gränsar den mot Marbäck. Bland socknens fina besöksmål och upplevelsevärden finns fallosstenen, tegelbruket, runstenen, Bona gästgiveri, skolmuseet i sockenstugan samt en av stiftets absolut äldsta kyrkor.

Kommunpolis

Kommunpolis Mikael Sjöbrink berättar om lite om polisens närvaro på höglandet och hur polisens organisation ser ut nationellt, regionalt och lokalt. Polisens mål är att minska brottslighet en och öka tryggheten i samhället. Polisen samverkar med Aneby kommun på flera olika nivåer och med flera olika förvaltningar. Polisen har ett poliskontor i Aneby, de finns där eller ute i samhället på torsdagar. Är det inte mycket på kontoret så är de och rör sig i samhället.

I brottsstatistiken kan man se att anmälningarna av brott minskar något, såväl nationellt som lokalt. Av dessa är många bedrägeribrott även om även dessa minskar. Det stals tidigare många robotgräsklippare. Tillgreppsbrott (stölder) ökar något i Aneby kommun medan våldsbrotten i offentlig miljö minskar. Narkotikabrott ligger på liknande nivåer mellan 2024 och 2025. Skadegörelsebrotten minskar. Skadegörelsebrott minskar mest vilket troligen beror på ett avhjälp problem med att någon sköt mot bilar med slangbella eller liknande. Bedrägerier drabbar många, och särskilt äldre människor. Bedragarna är ofta trevliga men försöker komma åt pengar. Det är en del av den kriminella ekonomin som finansierar annan brottslighet, såsom skjutningar och annat. När kontanterna försvunnit från samhället så har brottsligheten förflyttats från rån av banker, bensinstationer, värdetransporter och liknande till bland annat bedrägerier. Bedrägeriverksamheten bedrivs nästan som ett företag, under dagens vakna timmar och från var som helst. Om någon ringer där man misstänker att det kan vara ett bedrägeri, lägg på luren eller radera mailet. En ny metod som man sett lokalt är att bedragarna kontakter folk och säger att man ska spola avlopp.

Kriminella ligor försöker också värva unga pojkar och flickor för att begå kriminella handlingar. Det kan börja med enkla uppgifter och småpengar. Som förälder bör man vara uppmärksam på om man ser tecken

på att barnet har mer pengar att röra sig med, till exempel om det kommer hem med dyr jacka eller andra förändrade vanor eller beteenden såsom att man har extra mobiler eller byter umgänge.

Någon frågar om man vet om detta förekommer i Aneby? Nej, Mikael har inte någon erfarenhet av det, men det betyder inte att det inte förekommer. Nu ställer man sig inte utanför skolor, utan man använder chattar och annat för att komma i kontakt.

Mikael vill slå också ett slag för Grannsamverkan. Det har visat sig vara ganska effektivt. Vill man skapa en grupp för Grannsamverkan så krävs två kontaktpersoner. Det finns en ny app för Grannsamverkan där polisen går ut med information. Det kan gälla bedrägerier eller som nyligen, stölder av sadlar.

En fråga kommer kring hur många av de anmälda brotten som går till åtal. På detta svarar Mikael att det är många som inte ens anmäler eftersom man uppfattar att det läggs ner. Mikael har inte den statistiken, men menar att det är viktigt att anmäla i alla fall så att polisen kan se vilka mönster som sker och sätta in åtgärder. Vissa brott är dock svåra att utreda, som till exempel bedrägerier.

Någon frågar kring möjligheten att vara anonym när man anmäler brott. Frågeställaren anmälde för ett par år sedan en person för nedskräpning, det togs fel på namnet och en person på anmälarens arbetsplats kontaktade sedan anmälaren. Måste det vara så, kan man få vara anonym? Mikael svarar att det generellt sett inte går att vara anonym utan att det finns en hotbild. Förr eller senare så offentliggörs anmälan och då syns anmälarens namn.

Hur kommer man i kontakt med kommunpolisen? Det finns en funktionsbrevlåda, den hittar man på polisen.se.

Kris och beredskap

Beredskapssamordnare Ida Stenvall leder lite gruppdiskussioner om hemberedskap. Samhället är beroende av att civilsamhället är förberedda.

Första scenariot är en fråga kring hur man klarar sig vid ett längre strömavbrott. Vem kontaktar man, vad gör man och hur hade man kunnat förbereda sig. Vid ett bord berättar man att man har ett reservkraftverk med bränsle så att man klarar sig en vecka. Någon påtalar att man efter stormen Gudrun har folk på landsbygden lärt sig klara sig. Någon frågar om vatten, om tätorten har en försörjning så att den klarar sig en längre tid. Ida berättar att kapaciteten är hög i Aneby tätort. För personer som bor centralt så är det oftast svårare, både med vatten och bränsle. Den bästa beredskapen är att lära känna sina grannar. Det gör man ofta redan på landsbygden. Någon upplyser om att man kan samlas i sockenstugan vid en kris. Där kan man värma sig, få vatten och laga mat. Ida berättar att trygghetspunkter är ett projekt man arbetat med och där bygdegårdar och hembygdsföreningar skattas högt. Någon upplyser om att Svenska kyrkan försöker för tillfället sälja sockenstugan i Bredestad, och där påtalar man att det kanske vore bra att ha dessa kvar. Det förs en dialog om detta.

Nästa diskussionsfråga gäller smartphones. Har man koll på hur länge batterierna i dessa håller när det är kallt och vilka telefonnummer kan man utantill? Någon frågar om hur länge mobiltäckningen beräknas fungera. Ida svarar att i en tätort i minst en timme och fyra timmar utanför tätorten. Hon upplyser vidare om att man bör vara medveten om att internet dock kan försvinna så det kanske inte går att söka upp eventuella telefonnummer.

Gällande värme, hur klarar deltagarna att hålla värmen i bostaden för familj och husdjur? Det tar ungefär ett dygn för en villa att bli utkyld och tre dygn för ett flerbostadshus. Någon påtalar att en centralt placerad eldstad och ett stort lager björkved räcker långt. Ida säger att täcka för fönster, samla hela familjen i ett rum och ta på varma kläder är andra bra tips.

Någon frågar hur Antuna klarar sig. Ida säger att de mest samhällsviktiga verksamheterna har reservkraft. Amaq kan leverera både fjärrvärme och vatten i samhället men för att kunna ta hand om värmen behöver anslutna fastigheter ha tillgång till egen reservkraft.

Ida informerar om hur man får information och VMA. Kommunen och andra myndigheter kan utfärda ett VMA – viktigt meddelande till allmänheten som går till telefoner inom ett visst område. Man kan också ladda ned appen Krisinformation.se. Sveriges radio P4 är beredskapskanal, därför är det bra att ha en batteridrivna radio för att kunna ta emot information, det finns smarta sådana som också har vev och solceller, har ficklampa och fungerar som powerbank.

Någon undrar om kommunen övar på olika krisscenarion med olika arbetsgrupper. Det finns planer för hur man ska hantera olika situationer och man gör scenarieövningar. Kommunen vill inte svara alltför utförligt på alla frågor rörande beredskap eftersom kommunen nu för tiden inte kan vara lika öppen med information som man tidigare varit.

Någon undrar var man återfinner kommunen i en kris. Det är i kommunhuset och på blåljushuset. Det finns ett skyddsrum i ett HSB-hus i Aneby. Nytt är att man har något som kallas skyddade utrymmen som bedöms vara säkert nog. Divisen från Ukraina är ”Tillräckligt bra är perfekt”. Det kan räcka med ett dike, en källare eller liknande. Även om man har elverk så kanske det inte är uppkopplat till husets värmesystem. Erfarenheter från Ukraina är att man kanske inte har el/värme/vatten dygnet runt utan endast kanske ett par timmar om dagen då befolkningen passar på att värma sig, hålla upp vatten, laga mat och ladda elektronik.

En deltagare som arbetar för en barnrättsorganisation och han påtalar att det kan bli att vissa barn kan ha två krigsplacerade föräldrar. Det är något man diskuterar i kommunen.

Någon frågar om kontanthantering. Även om man har kontanter så kan det vara svårt att handla mat för att man inte kan betala. Ida menar att samverka med sina grannar är viktigt, man kan dela resurser, exempelvis byteshandel med livsmedel. I Ukraina så kan det vara så att man drar kortet i terminalen även om betalssystemen ligger nere, pengarna dras då i efterhand när systemet fungerar igen.

Nytt inom avfallshantering

Per-Erik Ekström, VD Amaq, informerar om vad som sker på avfallsområdet. Kärl nummer 2 för plast- och pappersförpackningar håller på att monteras i dagarna och dessa kärl kommer ut under våren. De kommer tömmas var fjärde vecka. Kärlen kommer innehålla information och en plastminimiser. Plastminimizern är för att minimera alla mjukplastförpackningarna. Det finns en film på hemsidan om hur man använder minimizern samt hur man viker papp på ett effektivt sätt. Nästa kärl som är på gång är för glas- och metallförpackningar, men Amaq har valt att avvakta något med detta kärl för att kunna utvärdera olika alternativ och hitta den bästa och mest kostnadseffektiva lösningen. Det är lagkrav från 2027. Tills vidare lämnas glas- och metallförpackningar på återvinningsstation eller återvinningscentral. När beslut om framtida insamling tagits så informerar Amaq på sin hemsida.

Anledningen till att man ska avfallssortera är att vi slänger 478 kg per år och person. Av detta är ca 174 kg restavfall. Ca 28 % av detta består av felsorterade förpackningar. Med Närsortering ökar mängden förpackningar som sorteras rätt och materialen kan då återvinnas. Fastighetsnära insamling är ett krav från regeringen och ska införas i hela landet för villor, fritidshus, flerbostadshus och verksamheter. Återvinningsstationerna finns kvar för skrymmande förpackningar och dessa kan användas för glas- och metallförpackningar fram tills att alla kärl är på plats. Det finns möjlighet att få hämtning av trädgårdsavfall.

På återvinningscentralen har öppettiderna förlängts med en timme på lördagar till klockan 14.00. Syftet är att minska trängseln och göra det enklare att lämna avfallet. Personalen på Kretsloppgården får beröm för sin service.

Någon frågar om taxan. Per-Erik säger att vi förvisso är dyrast av våra samarbetskommuner, men Aneby kommun har också svårast förhållanden med stora avstånd. Jämför man med riket så ligger man någonstans i mitten. Någon påtalar att man redan tidigare sorterat, men detta beräknas öka utsorteringen ytterligare. Man tror därför inte att taxan ska öka. Det har gått bättre än budgeterat de tre senaste åren.

Någon undrar kring samverkan inom kvarteret, om man kan gå samman med sin granne. Det är tillåtet. Den rörliga avgiften kvarstår men tömningsavgiften kan då delas med grannen.

Någon frågar om man behöver diska förpackningarna. Nej, det ska man inte göra. Skölja ur räcker.

Någon frågar om kärlen töms samtidigt eller vid olika tillfällen? Per-Erik svarar att det är två olika fordon som ruttoptimeras. Bilarna kommer inte komma ut samtidigt, så det blir fler tider att hålla ordning på. Kommunen arbetar med en applösning så man kan få en påminnelse.

Attraktivitet i Bredestad/Marback

Planarkitekt Sonja Michanek berättar lite om kommunens arbete med attraktivitet ute i kommunen. Kommunen har under de senaste åren fått en liten budget till att arbeta med att plantera långlivade lökar på naturliga mötesplatser och grönytor runt om i kommunen. Detta fördelas likt kommunens befolkning ungefär lika mellan landsbygden och Aneby tätort så att dessa planteras varannat år. Den första planteringen har gjorts i tätorten och i år har Frinnaryd och Sunhult fått sina lökar. Dessa har lokalbefolkningen fått rösta om på sina respektive medborgarmöten.

Kommunen har under fjolåret också gjort ett pilotprojekt med att förbättra miljöerna på en av våra skolgårdar genom att göra dessa grönare. Gröna miljöer på skolgårdar är viktigt eftersom det har positiva effekter på barns lek, lärande och hälsa. Flera avdelningar har varit delaktiga i projektet och förskolepersonalen i Sunhult har tagit på sig en stor del av skötseln och klarat detta fantastiskt bra. Även detta projekt görs på en mycket liten budget. Tanken är att alla skol- och förskolegårdar ska ses över men att det kan ta några år innan man hunnit se över alla. Barn- och utbildningsavdelningen gör prioriteringen över vilka gårdar som tas först.

Fråga om vilka träd som planterats på Sunhults skolgård. Sonja berättar att det är två silverpären i den norra delen. Den befintliga björken får sällskap av två ytterligare varianter av björk, Ornäsbjörk (Sveriges nationalträd) och en fransbjörk. Går man nära ska man se att det finns tre olika sorters björkar men också att de skiljer sig något vilket är en del av pedagogiken. Barnen valde ett japanskt körsbär som blommar i rosa. Näverhagg i två olika sorter har också planterats.

I några av byarna har det varit svårt att veta hur kommunen ska göra, eftersom kommunen inte äger någon mark men ändå vill att alla byar ska få något för attraktiviteten. Det kan vara lökar, något träd eller annat i motsvarande prisklass som efterfrågas av bygden. Det vill kommunen därför erbjuda till Marbäcks hembygdsgrd, och frågan om vad man kan vilja ha där ställs.

Någon säger att erbjudandet kommer lite hastigt på, och det bestäms att hembygdsföreningen får besluta om vad det blir och att Sonja har kontakt med föreningen via ordföranden. Någon undrar om det kan vara fråga om träd eller buskar med ätbara frukter eller bär, och det går självklart bra. Sonja lägger till att det är viktigt att föreningen tänker till ordentligt om de väljer träd eller buskar, eftersom dessa måste vattnas fler år framöver. Den vattningen står inte kommunen för, utan det måste man i så fall samordna i bygden. Någon påtalar att det är viktigt att ha med sig frågan om att gynna pollinatörer. Sonja berättar att kommunen alltid har med sig miljöavdelningen när man väljer material till skolgårdarna, så dessa frågor bevakas.

Övriga frågor

Någon undrar om det finns något nyexploateringsområde på gång. Michael berättar att kommunen arbetar med två områden, ett nära skidbacken under arbetsnamnet Skogsgatan, ett i Vittaryd, och ett område söder om Ekotopia.

Någon frågar om hur tankarna går kring Storgatan och Köpmannagatan då det anläggs en del där. Hur kommer den förändras? Michael svarar att gatorna kommer att få ny beläggning under året. Andra åtgärder som planeras är en gångpassage på norra delen av Skogsgatan samt trafiksäkerhetshöjande åtgärder i Grännakorningen. Det är positivt att Trafikverket, som är väghållare för dessa vägar, gör så

många åtgärder i kommunen. Någon frågar om farthindren kommer försvinna och Michael svarar att dessa förstärkts och byggts om men att det i stort sett ska se ut som det gör. Michael understryker att de åtgärder som gjordes på 90-talet har gett enormt stor nytta då trafiksäkerheten har ökat väsentligt.

Någon påtalar att det är många som kör för fort vid Blå grindar och att det uppfattas som mycket obehagligt när barn ska gå till bussen. Kan kommunen ta tag i det? Någon annan undrar om kommunen kan lägga in ett önskemål om sänkta hastigheter. Michael svarar att det är svårt för kommunen att nå fram med sådana önskemål. Det är Länsstyrelsen som beslutar kring hastigheterna på statlig väg och Trafikverket har yttrat sig. Kommunen kan verka för att hastigheterna sänks, men påverkan är begränsad. Trafikverket dock gjort många åtgärder i Aneby kommun, vilket är positivt.

Någon påtalar att häckar ofta är ett problem i trafiken då dessa skymmer sikten eller växer ut på trottoaren. Michael svarar att det är kommunen som tillsynar detta och att kommunen försöker hinna med den tillsynen men att det tyvärr ibland växer lite för snabbt för att vi ska hinna med.